

تاریخچه سیستم فرماندهی عملیات

قبل از سال های ۱۹۷۰ میلادی ، هر ایستگاه آتش نشانی روش مستقلى را برای فرماندهی و مدیریت عملیات به کار می برد. غالبا ساختار ایجاد شده برای عملیات در یک صحنه حادثه ، متکی به روش و نظر شخص فرمانده بود که مسئولیت حادثه را بر عهده داشت . این روش انفرادی فقط در حوادث محدود کارآیی داشت، اما زمانی که یک حادثه وسیع بوجود می آمد و به ضرورت واحد های مختلفی از نواحی دیگر یا سازمانهای کمکی در عملیات مشترک وارد می شدند کارآیی لازم را نداشت و در بیشتر موارد به دلیل روش های مختلف فرماندهی، تداخل هایی بوجود می آمد که نه تنها به اتمام عملیات کمک نمی کرد ، بلکه در آن تاخیر هم ایجاد می کرد .

آنچه که برای حوادث معمولی و کوچک مناسب بود برای حوادث عظیم موثر نبوده و مشکل بوجود می آورد. با تغییر شرایط حادثه واحدها قادر به برقراری هماهنگی با هم دیگر نبودند همین امر باعث ایجاد مشکلات جدید تر می شد که کندی عملیات را به دنبال داشت. با این روش شخصی عملیات اضطراری از جمله آتش نشانی دیگر کارآیی نداشت لذا سیستم های رسمی مدیریت عملیات یا سیستم های فرماندهی حوادث از ۳۰ سال قبل ایجاد شده و توسعه یافته است. سیستم های امروزی مدیریت عملیات شامل یک سیستم سازمان یافته از وظایف مسئولیت ها و روش های عملیاتی استاندارد است که به طور وسیع برای اداره و هدایت عملیات اضطراری به کار می روند و سازمانهای واکنش اضطراری با آن وظایف خود را انجام می دهند.

فرماندهی چیست ؟

فرماندهی در عملیات اطفاء حریق عبارت است از توانایی و خلاقیت های علمی و عملی، روحی و روانی ، که فرمانده در کار رهبری خود اعمال می کند. در اینگونه موارد شخصیت فرمانده یک عامل مهم و تعیین کننده در فرماندهی است که نقش مهمی را در رهبری و کنترل پرسنل ایفا می کند.

چرا در عملیات های آتش نشانی به فرمانده نیاز داریم؟

یک عملیات آتش نشانی موثر، نیازمند یک مرکز فرماندهی است . چنانچه در یک عملیات، فرماندهی وجود نداشته باشد و یا افراد متعدد تصمیم گیر باشند، عملیات به سرعت دچار از هم گسیختگی خواهد شد و در نهایت باعث افزایش میزان خسارات مالی و جانی گسترده می گردد.

تصور کنید در یک عملیات حریق که در یک مرکز صنعتی رخ داده همزمان پنج ایستگاه آتش نشانی به محل اعزام شوند با پنج فرمانده مختلف و هر کدام از آن ها بنا به تشخیص شروع به فعالیت نمایند .بعد از گذشت تنها چند دقیقه

همه افرادی که در محل حضور دارند متوجه می شوند که نه تنها حریق اطفاء نشده؛ بلکه مشکلات دیگری نیز در محل حادثه به وجود آمده است. این مشکلات شامل موارد زیر می باشد :

- ۱- آشفستگی در محل حادثه.
- ۲- ایجاد رقابت ناسالم بین آتش نشانان به منظور اثبات عملکرد خودشان.
- ۳- گره خوردن لوله های نواری در یکدیگر و عدم آبرسانی درست به محل
- ۴- گیر افتادن تعدادی از آتش نشانان در معرض حریق.
- ۵- صدور فرمان های مختلف از سوی افراد مختلف و در نهایت سردرگمی آتش نشانان .
- ۶- اعتراض مال باخته به عملکرد آتش نشانان .
- ۷- رویت کامل بی نظمی و عدم انضباط گروهی در محل حادثه .

با توجه به موارد ذکر شده این موضوع روشن می شود که وقتی یک حادثه کوچک در یک شرکت تولیدی می تواند در اثر نبود فرمانده واحد، چنین تبعاتی به دنبال داشته باشد پس یک حادثه ملی اگر فرمانده نداشته باشد چه تبعاتی به دنبال خواهد داشت.

انواع مدیریت در عملیات آتش نشانی

۱- مدیریت تاکیدی

در این نوع از مدیریت افراد حاضر در صحنه عملیات باید در خودشان این توانایی را به وجود آورند که یک مشکل عمده و اساسی را به چند بخش مختلف تقسیم کرده و سپس تفویض اختیار کنند. این کار سبب خواهد شد که با تعداد کمتری

از پرسنل برخوردار داشته باشید. از محاسن روش مدیریت تاکید می‌کنیم که اجرا و کنترل عملیات را آسانتر می‌کند و در نهایت از وارد شدن فشار زیاد به فرمانده جلوگیری می‌شود.

۲- مدیریت متکی به خود

شما باید آمادگی داشته باشید که به عنوان فرمانده، تنها و مستقل عمل کنید. مخصوصا در راه اندازی و تنظیم امور در ابتدای شروع عملیات. درست است که شما تفویض اختیار می‌کنید، ولی در حقیقت تمام مسوولیت‌های عملیات به عهده شما خواهد بود.

۳- مدیریت متعادل

شما باید طوری عمل کنید که به تمام مراحل عملیات اشراف داشته باشید. این بدین معنی است که بتوانید اقدامات و الزامات مربوط به شروع عملیات را ارزیابی کرده و متناسب با آن، تغییرات لازم را در طرح اجرایی خود به وجود آورید.

۴- مدیریت با منابع محدود

شما باید آمادگی داشته باشید در مواقعی که منابع محدودی در اختیار دارید، اعمال مدیریت کنید. این وضعیت معمولا در شروع عملیات پیش می‌آید. چنانچه مشکل ایجاد شده همچنان ادامه داشته باشد، باید بدانید که چگونه پشتیبانی‌های لازم را کسب کنید و یا چگونه با کمک امکانات موجود از پرسنل، مصدومین و اموال محافظت کنید.

